

Пресреліз

ВІД ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІЙН ДО ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: про що говорили на «Читаннях Мізеса 2026» у Львові

Понад 100 учасників із семи країн долучилися до міжнародної науково-практичної конференції «Читання Мізеса 2026», що відбулася у Львові до 145-річчя від дня народження Людвіга фон Мізеса. Ще понад 3000 глядачів долучилися до заходу онлайн.

14 українських та міжнародних спікерів говорили про торговельні війни, кризу моделі welfare state, досягнення та невдачі реформ Хав'єра Мілея та про те, якими мають бути ефективні правила повоєнної економіки України.

Цьогорічні «Читання Мізеса» пройшли під темою «Антикризові стратегії XXI століття: праксеологія, ринок і межі держави». До конференції долучилися науковці, економісти та експерти, які представляли щонайменше 11 університетів, наукових установ, аналітичних та інших організацій, громадські діячі та політологи.

Серед ключових міжнародних спікерів – провідний американський економіст, член Товариства Мон Пелерін **Крістофер Лінгл**, німецький історик і соціолог, автор понад 30 книг **Райнер Цітельманн**, польський політолог **Мартін Хмельовський** та президент Міжнародного Інституту Свободи, економіст **Ярослав Романчук**.

У центрі дискусій опинилося питання, яке безпосередньо стосується й майбутнього України: де проходить межа між функціями держави та простором для ринку, підприємництва і приватної ініціативи – особливо під час великих криз?

Аргентина: що відбувається, коли теорія переходить у практику

Практичним продовженням цієї дискусії став виступ **Крістофера Лінгла**, який розглянув реформи президента Аргентини Хав'єра Мілея як один із найпомітніших сучасних експериментів із дерегуляції та скорочення державного втручання.

Серед результатів, на які звернув увагу Лінгл, – реформування Центрального банку, збільшення валютних резервів приблизно до \$50 млрд, зниження процентної ставки зі 126% до 29%, скасування частини податків та імпорتنих обмежень, зміни у трудовому законодавстві та розширення приватизаційних планів.

Проте головне питання його виступу стосувалося не окремих показників, а політичної життєздатності радикальних реформ.

Американський економіст вказав на суперечність: економічні реформи можуть давати результат у довгостроковій перспективі, тоді як виборці оцінюють і їхні безпосередні втрати. Додатковим обмеженням стає політичний опір – в Аргентині частина ініціатив із дерегуляції та приватизації зіткнулася з протидією в Конгресі.

Аргентинський кейс, за логікою виступу К. Лінгла, порушує ширше питання: як одночасно провести масштабні зміни й зберегти для них суспільну підтримку, якщо макроекономічні здобутки можуть супроводжуватися короткостроковими втратами для окремих груп?

«Левіафан розбушувався»: наскільки великою стала сучасна держава

«Левіафан розбушувався» — так **Ярослав Романчук** сформулював одну з центральних тез виступу. Він зосередився на масштабах державної присутності в сучасній економіці та результатах моделі welfare state, за якою розвиваються більшість країн та Україна.

Романчук нагадав, що розширення державного втручання у XX столітті обґрунтовувалося необхідністю долати депресії та рецесії, скорочувати бідність, нейтралізувати «провали ринку», забезпечувати рівність можливостей, сталий розвиток і зміцнення демократії. Однак, за оцінкою Романчука, за понад 70 років значної частини цих цілей досягти не вдалося, тоді як економічна вага держави суттєво зросла.

За наведеними ним даними, активи суверенних фондів у 2026 році сягнули \$15,1 трлн, державних пенсійних фондів — \$23 трлн, а резерви центральних банків перевищили \$11 трлн. Сукупні державні видатки країн G20, за його розрахунками, зросли з \$9,54 трлн у 2000 році до \$37,51 трлн у 2025-му.

Як альтернативу подальшому розширенню держави він запропонував широку приватизацію, лібералізацію та дерегуляцію, скорочення корупціогенних повноважень бюрократії та встановлення чітких «червоних ліній» щодо державних видатків, держборгу, бюджетного дефіциту, державної власності та інфляції.

Повоєнна Україна: відбудувати недостатньо

Окрему дискусію конференції присвятили ролі підприємництва та держави у повоєнному відновленні України.

Учасники панельної дискусії наголошували, що відбудова — це не лише міжнародна допомога та відновлення інфраструктури. Не менш важливо, які економічні правила діятимуть після війни, чи стимулюватимуть вони приватні інвестиції та підприємництво і де проходитиме межа державного втручання. Мартін Хмельовський акцентував — Польща уникла загрози олігархізації економіки завдяки надзвичайному розвитку малого та середнього бізнесу.

Саме вибір моделі та стимулів, а не лише обсяг залучених на відбудову ресурсів, визначатиме, чи зможе Україна перетворити повоєнне відновлення на довгострокове економічне зростання.

[Переглянути Конференцію](#)

[Фотозвіт Конференції](#)

Міжнародний Інститут Свободи (International Liberty Institute) — незалежний, некомерційний аналітичний центр, діяльність якого спрямована на популяризацію, розвиток ідей та цінностей свободи шляхом експертних досліджень та практичних рішень для економіки та політики України, інших країн Європи та світу.

Контакт для преси:

Ірина Петрушенко, комунікаційний менеджер ILI

097-93-88772

ili@ilibrityistitute.org